

15.03.2023 - 9-Б

Історія України

Вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Русофіли («москвофіли») і народовці («українофіли»).

Мета: охарактеризувати діяльність товариства «Просвіта», Товариства імені Шевченка; особливості політичного й культурного розвитку українських регіонів у складі Австро-Угорської монархії; формувати знання поняття «русофіли/москвофіли», «народовці/українофіли»; показати на карті основні місця діяльності науково-культурних і суспільно-політичних осередків регіону; обґрунтувати судження про історичну діяльність Юрія Федьковича, Івана Франка, Юліана Романчука, Володимира й Олександра Барвінських, Юліана Бачинського, виховувати повагу до історичного минулого Батьківщини.

Перегляньте відео: https://youtu.be/g_4rC_rwaMI

Актуалізація опорних знань

Пригадаймо.

1. Назвіть найбільш суттєві причини повільного розвитку промисловості в західноукраїнських землях.
2. Порівняйте економічне становище українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій, назвіть спільні та відмінні ознаки.

СПРИЙНЯТТЯ ТА УСВІДОМЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Після поразки революції 1848 року в Західній Україні починається наступ на національно-визвольний рух українців, який мав москвофільську, народовську та, починаючи з середини 70-х років, — радикальну течії.

Робота з таблицею (занотуйте)

Москвофіли	Народовці
Орієнтовані на Росію представники консервативної інтелігенції, прихильники теорії «єдиного загальноросійського народу від Карпат до Уралу». Фінансова підтримка з боку Росії	Відбивали інтереси молодшої української інтелігенції, національної буржуазії, уніатського та православного духовенства. Газета «Діло», часописи «Вечорниці», «Мета», «Нива»
• 1860-1880 рр. — виходить газета «Слово», москвофіли контролюють більшість українських громадських організацій.	• 1861 р. — створено товариство «Руська бесіда», при якому виник перший професійний театр (1864 р.).

<ul style="list-style-type: none"> • 1870 р. — засновано політичну організацію «Руська Рада», що намагалася стати єдиним представником українців Галичини. • «Ми більше не є русинами 1848 р.; ми є справжні росіяни». • 1871-1878 рр. — в галицьких селах москвофіли відкрили 181 народну читальню. • 1882 р. — судовий процес над «москвофілами», яких звинуватили у зраді, що звів нанівець діяльність цієї організації 	<ul style="list-style-type: none"> • 1868 р. — Львів. Утворено товариство «Просвіта» на чолі з А. Вахняніним для організації культурно-освітньої діяльності серед українських селян. • 1873 р. — Львів. На кошти Є. Милорадовича створено Літературне товариство ім. Шевченка (згодом НТШ). • 1879р. — Ю. Романчук почав видавати газету для селян «Батьківщина» • 1885 р. — заснування народовцями політичної організації «Народна Рада». Мета діяльності: народність, демократія, федералізм
--	--

		Москвофіли	Народовці
Товариства	Наукові	Галицько-руська матиця (1848)	Літературне товариство ім. Т. Шевченка (1873 р., від 1892 р. – наукове)
	Просвітні	Товариство ім. М. Качковського (1874)	«Просвіта» (1868)
	Розважальні	«Руське казино»	«Руська бесіда» (1861)
	Політичні	«Руська рада» (1870)	«Народна рада» (1885)
Періодичні видання	Газети	«Слово» (1861), «Галичанин» (1893), «Руське слово» (1890)	«Діло» (1880), «Батьківщина» (1879), «Свобода» (1897)
	Літературні журнали	«Бесіда» (1887), «Живе слово» (1893)	«Зоря» (1884), «Літературно-науковий вісник» (1898)

Запитання:

Які особливості мала діяльність москвофілів і народовців?

Народовці

- Погляди, що їх сповідували старорусини, не задовольняли всіх представників українського руху, особливо молодь.
- Їх насамперед цікавили постаті Т. Шевченка, М. Костомарова, П. Куліша. Це були молоді інтелігенти — учителі середніх шкіл, юристи, письменники, студенти. Найпомітнішими серед них стали **Володимир Шашкевич** (син Маркіяна Шашкевича), Ксенофонт Климкович, Данило Танячкевич та ін.
- Вони продовжували традиції «Руської трійці» і наполягали на тому, що українці — окремий самобутній слов'янський народ (звідси й пішла їхня назва «народовці»), який проживає на просторах від Кавказу до Карпат. Найкращим засобом його самовираження є народна мова. Тому головним національним питанням для народовців були українська мова та література.

Володимир Шашкевич

Москвофільство

- XIX ст. в українському русі Галичини різко посилювався старорусинський напрямок, відгалуженням якого стало **москвофільство, або русофільство**. Започатковано цей напрямок було ще в 40-х рр. У його лавах опинилася майже вся стара українська інтелігенція, в тому числі Яків Головацький. Соціальну базу течії становили духівництво, поміщики, чиновники, інтелігенція. Визнаними лідерами москвофілів у різні часи були: в Галичині — Денис Зубрицький, Богдан Дідицький, Іван Наумович та Михайло Качковський; на Буковині — Касіян Богатирець; у Закарпатті — Адольф Добрянський та ін.

Яків Головацький

Розбудова національного життя. «Просвіта»

- У 1868 р. майже 60 студентів на чолі з Анатолем Вахнянином створили товариство «Просвіта». Своїм завданням воно визначило «вивчення та освіту народу». Спершу товариство видавало популярні книжки. Пізніше «Просвіта» розпочала організовувати свої читальні як у містах, так і в селах, охопивши своєю працею широкі кола селянства.

Збірка товариства «Просвіта», 1868 р.

А. К. Вахнянин.

Наукове товариство ім. Шевченка (НТШ) - відоме у науковому, освітянському і культурологічному світі як перша українська національна академія наук.

Товариство засноване 13 грудня 1873 році у Львові з ініціативи наддніпрянців — письменника Олександра Кониського та кирило-мефодіївця Дмитра Пильчикова, за фінансового сприяння Єлизавети Милорадович-Скоропадської.

О. Я. Кониський

Д. П. Пильчиков

Є. І. Милорадович

Мета Товариства - відродити і сприяти розвитку (спомогати розвій) української літератури та мови (словесности), особливо утискувані Російською імперією на східноукраїнських землях (зокрема після Валувського циркуляру 1863 р.).

Досягнення поставленої мети передбачало:

- створення власної друкарні;
- видання та фінансування книжок та періодичних видань (часописів – термін який охоплює і газети, і журнали); підтримка літературних і наукових видань;
- встановлення премії та надання фінансової допомоги літераторам;
- організація збори вчених та літераторів;
- влаштування публічних відчитів (лекцій), літературних вечорниць тощо.

Структура НТШ (продовж більшої частини історії):

- історично-філософська секція,
- філологічна секція,
- математично-природописно-лікарська секція.

Товариство повинно було вирішувати **два ключові для національного розвитку завдання:**

- сприяння та підтримка національної літератури;
- формування і розвиток національної науки.

Узагальнення матеріалу. Рефлексія.

1. Охарактеризуйте діяльність товариства «Просвіта».
2. Якою була мета його діяльності?
3. Яку роль відігравало товариство в розгортанні національного руху на західноукраїнських землях?
4. Яким було значення діяльності Літературного товариства імені Т. Шевченка?

Домашнє завдання: Прочитати пар. 29. Запишіть основні аспекти діяльності москвофілів і народовців.

Повторити тему "Суспільно-політичне життя на поч. 19 ст."

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або вайбер 097-880-70-81, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com